

Antologie

Jan Skácel

AD VITAM AETERNAM

IN MEMORIAM

Jan Skácel
Antologie

IM

SMUTÉNKA

OBEZNÁVÁNÍ

Pořád

Neúnavně po celý den sněží,
jako by chuligáni ubili
lahvemi piva
na nebesích labuť
a smutné peří dolů padalo.

Tolik se bojím ticha do němoty,
té tíhy na stromech a věčnosti,
co v lidech přestala.
A nestydím se ani za nehet
za svoji úzkost, bože, ty to víš.

Padá to na mne tiše, beze slova,
jak marná lítost,
aspoň té jsme schopni,
a na laskavé slovo čekáme,
zatímco venku, za oknem to padá.

A pořád dál a hůř.

Přísloví

Tak jsem se nad světem trápil,

až jsem si začal vymýšlet přísloví.

Jsou dlouhé pravdy a jsou pravdy krátké.

A nepřijde-li trest hned vzápětí,
musíš si vinu odžít životem.

A nikdo neodčiní čin.

A nikdo nedokáže složit písničku
pro slepé děvčátko a ptáka bez křídel.

Poezie

Za tolik hanby plakat nedovedu.
Tlučení na výra je slovo.
Tak špatná pravda a tak krásná řeč.

Odvaha k tomu

Lhal jsem a říkal, že tam mrtvý není.
Tak pozdě v noci - nebude nikdo na ty housle hrát.
A byl jsem zděšený a prázdný
jak v zimě sad.

A byl tam. Docela tam byl.
Tím rovným dílem ticha jsme to znali.
Dovedli v stráni ukřížovat les -
a vodu ukamenovali.

Smlouva

Nechci, aby mne obmýšlel kterýkoliv bůh.
Mám odedávna svého,
pro vlastní potřebu, i k svému narovnání.
A pro pokoru, které je mi třeba.

Někdy se přihodí, že lidská duše smrdí
jak namoklá psí srst.
Za to se nerouhám. Chci jenom, aby bolest
opravdu bolela a slza byla slza.

Ovečky

Dny mizí jako odfouknuté květy šafránu.
Ještě že občas krutá pýcha vína
dolehne na krev a v poškozeném boku
propukne zahrada.

Nemáme dávno nic, ba ani pustou lež.
Donaha svlékáme se v kopřivách
a s hlavou v černobýlu
strážíme blízko zakázaných cest,

kde řapou ovečky. Ovečky tak kruté.

Nahým a mokrým navrch

Když stáhnou po smrti zajíčka,
pověsí na trám kůži
naruby obrácenou.
Tím nahým a mohrým navrch.
Jak deště v říjnu
haraší v průvanu zaječí kožka.
Ve stohu drtí myš drobnými zoubky zrno.
Léto je daleko a sníh,

sníh je tak čistý, až jiskří v očích.
Na mrazu tvrdne krvavá věc.
Ale to dovnitř
zůstává teplé a hebké.

Hejna

Nebude pokoj, dokud neodletí
divoké husy.

Zas k jihu táhnou hejna.

Nebude pokoj, dokud neodletí.
Táhnou jak osud.

Už zase táhnou hejna.

Krajina s kyvadly

Kyvadla zavěšená mimo vítr.
Píšťaly bez dechu.
A trávy stranou času.

Stmívání vyhloubená v kameni.
Nikdo ti v dlani vodu nepodá.
Zčernala po zvonech a nesmíš.

Verše

Nikdy se nedostanu tam,
kam přesahuje v červencové noci strom.
To vím a letní noc mne učí dál.

U starých silnic včera káceli
a nikdo nevyhrabal z trávy velké třísky.
A bez ohně je práce dřevorubců smutná.

Tak proč bych kazil verř. Je vykácený.
Snad ještě dobýt z hlíny pařezy.
Vykopat temné stromořadí jam.

Dcery písně

Má noc je nejčernější tam,
kde ráno začíná
a malá ptačí hrůza pod okny
se ozve naplno.

Pak vstanu

a chudobnější o včerejší den
jdu do koupelny.
Cestou se stydím mezi nábytkem.

Zas jsem jednou jenom já,
zloupený tak,
že do věčnosti visím na niti.
Všechno mi trapně připomíná,
že jsem byl včera do písmene kolmý.

Na chilku mne osvobodí voda.
Z bílého porcelánu
seškrábu nehtem vlas
až příliš tvůj.
Zas je to zlé, ba horší.

Potom si ale znova vzpomenu
a ke kávě už odříkávám verše,
pomalu, pracně, aby vydržely:

„Na ptačí švehol vstává
a všechny dcerky písňě křičí.“

SMUTÉNKA

Smuténka

To až se v září stmívá,
už bez sametu, drsně naholo,
po poli chodí smuténka
a zpívá,

smuténka chodí kolem hrud
šedých jak skřivani a zpívá,

(je příběh starší nežli já,
než moje smrt,
než smutek ze mne, odpust')

zpívá si na poli smuténka
a chodí
po konopných cestách podzimu.

Poledne

Se sluncem smíšená hlína voní
až za hroby a horko nemá dna.
Tak blízko vinohtadů poletují racci,
tak blízko hřbitova.

A zvony. Na bílých zvonících zvony
pro štíhlý vítr. A život se nám zdá.
Není a je. Kohoutci slyší vodu.
A u cest kalina.

Březen

V sobotu odpoledne oschnou polní cesty.

Od lesa přijde do dědiny jaro.
Pod paží ponese si skřípky,

prastarý nástroj z trojitého dřeva.

Některý večer pak se ozve v sadech píseň.

A dlouho do noci a na jediné struně
neznámý hudebník nám bude vypravovat
tu prostou věc.

Jiná smuténka

V noci jsem uslyšel smuténku.
Přišla a prostředním prstem
ťukala na sudy,
jestli je víno doma.

Všechno chce o nás teď vědět
smuténka za nás snutná.
Klepala na sudy.
Potmě je tolikrát líto.

Přípitek

Ještě si přiťukneme
a vypijem to tiše.
Nikommu nepovíme,
co víno o nás zná.

A spadne hvězda.
Tenká jako plíšek.
A voda blízko mostů

bude stříbrná.

Popelka

Ořech, který rozbíjel jsem včera o chodník,
měl kolem jádra bílou košilku.

Jak hrouda sněhu
ležela na odpoledním nebi luna.

A léto, chlapci, léto bylo úplné.

Večer

Na malinovém nebi
rozpouští se den.
Za zídkou z cihel
omamně voní bezy.

Je slyšet každý list.
Bez hnutí vrůstá
kaštan do noci.
V kamenech šplíchá tma.

Vteřina v lednu

A den je tichý, křehký jako skořápka.
Uvnitř je slunce, také celé bílé.
I sníh je bílý, stromy, střechy, sních.
I tato vteřina, i tahle bílá chvíle.

Elegie

Už jenom ty a já jezdíme lokálkami
okolo rybníků a kolem strých hrází,
kde padá tma a padá na rákos.

Už jenom ty a s námi starý bůh.

Je strašně starý, starší než ty hráze,
má křivý prst a lítost jako saze
sněší se na kraj - samí havrani.

Chvíle

Za žádnou pravdu na světě.
Ale jestli chceš,
za malý pětník ticha.

Je chvíle, která pŕlí krajinu.

Pokorný okamžik,
kdy někdo za nás dýchá.

Dopis

Jela jsem posledním autobusem z náměstí.
Večer byl tíživý a rmutný
jak prázdna voda.

Pořád jsem měla pocit,
že otevřeným oknem odpluji
a připojím se k mráčkům na obloze.

Abych se aspoň trochu utěšila,
rozhodla jsem se, že dříve, nežli vzlétnu,
povzdechnu z hloubi duše.

Aby tu po mně zbylo něco nahlas.

Dávno

Na břehu tiše splývajících ptáčků
ležela pravda
snadná jako smích.
Nebylo,
co by zasloužilo lež
na břehu pěnkav zvolna plynoucích.

Příliš čistý sníh

Vždycky, když padne první sníh,
mráz zamkne tůně na tři zámky,
zahodí klíče do studánky
sekerou třikrát rubané,

bývá mi smutno jako nikdy.
Jako by vítr z duše svál
poslední lístek prudce bílý

a všechno čisté polím dal.

A zaplakal bych plný studu.

Čistota jasná na polích.

To tiché nebe...Jednou budu...

Umřeme všichni pro ten sníh.

Trnka

Svým černým tělem vzbuzovala žízeň

po celou zimu,

pak ale náhle zazněl tón

a cosi propuklo a z nahořklého dřeva

(jako když mladý bůh se hněvá)

na světlo vyšly květy.

A mne se neptejte, snad povědí to včely

o zlatém zvonu,

který obklopuje strom,

o skvělém tajemství

tak skvělých jeskyň bílých,

o každém květu, každém květu tom.

A mne se neptejte, nic nepovím a nevím,

jen to, že blýskalo se

a z nahořklého dřeva

(jako když mladý bůh se hněvá)

na světlo vyšly květy - trnka rozkvetla.

CRAMBE TATARIA

Podzim s Moravany

Proč nešli domů, proč zůstali tam ležet
u letohrádku, který postavit dal císař
v milostném tvaru mořské hvězdice.

Mockrát jsem o tom přemýšlel,
proč otiskli se celým tělem do hlíny,
zrovna když odkvétala kostřava

a modrý česnek. Jaký to mělo smysl,
kde byla sladkost toho počínání
a kdo jim v mramorovém lese zahrál na cimbál.

Nebo snad věděli, že do lásky chodí
tak jako na vojnu a nic nám nezaručí,
jestli se vrátíme. A když, tak jestli celí.

Únor

Tak to je únor, černý, tvrdý měsíc.
A se sněhem, co dávno není bílý.
A s vodou roztráštěnou v nízkých řečištích,
když mrazy udeřily.

A hrozně vychrtlí jsme touhou po jaru.
I oči pohubly nám jako boky laní.
Ve snách se děsíme, že jestli jaro přijde,
zůstanem opodál a budem nepoznaní.

Převozné pro Chárona

Poslední měďák slyším pod jazykem.
Přemýšlím marně, kam jsem zalto dal.
Venku je noc a nychýlené hlohy
za oknem pustily se v cval.

Ještě jsem dole láskou ojíněný.
Od sebe na dlaň ležíme tu dva.
A chutnám potmě hořkou pravdu mědi,
poslouchám naznak, jak z nás ubývá.

Potom

Potom je pusto, ticho, vyryto
i s kořeny
a na prach vypáleno.

Kdo jiný o tom ví?

Hromada sněhu na náměstí
a možná lvi.

Láska

Jako by hříva byly kořeny
a tělo koně vyrůstalo z hlavy.

(Z lesa je znám, ty zasažené bleskem

a černé po boku.)

Vábení

Na zlatý prastarý hlad
voláme jelena v dálce.
Chceme-li zastřelit srnečka,
pískáme v tišině srnu.

Na prsty vřeštíme zajíčka,
aby nám přišla před pušku liška.
Na lásku vábíme, na krev.
Na zlatý prastarý prach.

Kdo nás napomene

Jednou nám popel poví, na jaké dveře tlukou
s tak tvrdočijnou mukou
na světě lidská srdce.

A snad nám láska řekne,
proč srdce nepřestane
a proč stále, stále
na velké dveře tluče.

Ale kdo řekne
(mé nedůvěře),
kam vedou ty dveře
a co je za nimi skryto.

A kdo nás napomene,
aby to nebolelo,
a přece přísné bylo,
NADARMO SE PTÁTE.

A kdo nás napomene.

Zlatá brána

Hledal jsem hezké slovo pro tebe
a měl jsem na jazyku temnou višni.
I chřástal se mi líbil,
také tráva.

Dokonce autogén.

A náhodou jsem našelnejhezčí,
dívej se, venku *poprchává*.

Není to zlatý červencový liják,
co je jak mečem podepřená brána.
Můžeme vejít. Hlava nesejde.
Venku jen trochu, drobně *poprchává*.

Jiná báseň o srdci

V té jedné hospodě, a neprozradím, v které,
je moje srdce křivo vyřezané
v židličce, která zbyla.

Spíš opěradle. Ve dřevěné židli.
V takové hospodě, kde občas běsi bydlí

a milenci se o ně opírají.

O moje srdce. Jednou jsem ho nechal
v té hospodě, když na sůl nebylo
a já jsem tenkrát spěchal.

Co je k ponechání

Zas je tu jaro, zatím nazančené,
tak trochu trpké jako dým.
Rozmýšlím, co je k ponechání,
a mrtvé listí uklízím.

Tak tomu je a vždy to tak bylo.
A je to zákon. Moc to vím.
Je mi jen líto utínaných větví
a loňská hnízda neshodím.

Trubači

Mám bláto rád, miluji plískanice,
večery na dědinách,
kdy na kočičích tlapkách tma
se z polí do vsi vrací
a kdy před hospodou
v plameni mosazí vykřikne křídlovka.

Zavolá z plných plic, zajikne se, ztichne.
Za chvíli znova, potom zas.
Nad studnou vyjde zatím ona hvězda,
co je jak panna třímající klas.

Otázky

Kdopak to kácel
v malinkém mém dětství,
kdo se to odvážil
a kdy?

A proč se říká,
že po první bouřce
přestanou vonět
v lese fialky?

Poslepu poznám
všechna prázdná místa.
V pařezích dodnes
stromy za mne klečí.

Druhá báseň o Brně

Pro nový strach ten starý opadává.
Divoké hrdličky se smějí na střelnách,
dokonce poštolka,
už i ta poštolka si krouží nad Brnem
tichá jak rovnováha ticha.

Snad bychom měli vyklidit to město,
zanechat všechno krásně pomýlené
na pospas sobolům.
Hle, Brno zabírají hbití rorýsi
a nepatřičná touha bere za loket.

Dno

Vzpoměn si, jak jsme sbírali
u hájovny křik
divokých husí.

Rybník byl na zimu vypuštěný.

Nad černým dnem -
v přísných a potrhaných řádkách
letěla hejna.

Za střechy křídel
jsem skládal vlastní dno.

Třmeny

V září, když kořen v zemi uhnije
a podzim píská na psí kost,
po stepi vítr žene katránová keř.

Uřatá hlava letí po větru

a je mi úzko, je mi skoro k pláči,
najednou nevím,
jestli k smrti stačí
odhodit křivou šavli,
volat neudeř!

V září a v podzimním větru
po stepi běží,
běží na obzoru
kutálen větrm katránový keř.

Blízko je k vraždám, k stínání a zlu,
je blízko k tatarkému koni,
tma roste z trav a z osin kavylu,
mosazné plíšky na potroji zvoní,
udidlo koňskou tlamu rve...

V září a v podzimním větru
po stepi běží,
po pouzdřanské stepi,
kutálen větrem katránový keř.

KDO PIJE POTMĚ VÍNO

Mohu dát za pravdu jen těm, kdo v úzkosti hledají.
Blaise Pascal

ZAKLÍNÁNÍ V PŘEDMINULÉM ČASE

Roviny

Když o polednách vítr topol ohýbá
a Klekánice
za hrdlo nás vzala
vidím ji znovu vidím cérečku
co nad hlavou si ruce rozlámala

V tu chvíli udeří mne na rovinách ticho
a znovu slyším pod oknem ty řeči
ej
nezabil jsem jelena
v té břeclavské seči

Pouta

Dětství je to co dávno kdysi
bývalo a dnes ze sna visí
jak provázek a zbytek pout
jež lze i nelze roztrhnout

Třeba nám život jinak káže
kdo moudrý je ten nerozváže
motouzek co nás s dětstvím spíná
a krásná pouta neroztíná

Pohádka o princezně a pávech

Kam zmizela nám princezna
kam utekla kam schovala se
ve které zemi pávy pase
kdo do té země cestu zná

Je daleko a je až kdesi
za sedmi řekami
a lesy
tak daleko a ještě dál

V té zemi za železnou mříží
ve vysoké až k nebi věži
princeznu černokněžník střeží

Být princem nic bych neváhal
jal bych se přes ty řeky brodit
princeznu šel bych vysvobodit
černému muži bych ji vzal

Tomu co za železnou mříží
ve vysoké až k nebi věži
princeznu hlídá přísně střeží

A jestli vrátíme se zpátky
s princeznou budem písti pávy

na našem dvorku ne až kdesi
za sedmi řekami
a lesy
tam za horou ba ještě dál

Líto

Dny z konce září
ostré suché dny
a na oltáři
zlato s jeho tělem

Oslátko za listím
se skrývá o rok déle
jak je to dávno
co neslo spasitele

A vše je ticho
záhy spustí deště
a bude zima
mokrým zajíčkům

střelná smrt vstává
z jamek za hrudami
bývá mi líto
ergo sum

Prolety

Tak jako kameny na hladkých deskách vod
divoké kachny leží proti proudu
kapička koňské krve v polích zasychá

Zpáteční lety téměř započaly
a křehká křídla jsou k nám na cestě
To vnější ticho neváží už nic

Noci a dny Kdo zavře branku za tebou
až projdeš poslední a vítr na patách
nejmenší vítr bílý krutá lasice

Stracholam snů tvých dál a bez konce
křížuje krajinu a tma
tma nepadá
Tma roste z hlíny z hlíny roste tma

Noční kaluže

První mráz v listopadu Cestou do školy
školáci rozbíjejí holí
na nočních kalužinách led
tenký
až to u srdce bolí

A cosi křehkého se rozbilo
Jednou a nvždy Dřív než naposled

Rosa coeli

Na celém světě není tolik ticha
jako když sněží v Dolních Kounicích
a probořenou střechou katedrály
snáší se k zemi bílý sníh

Slavík tam zpívá v létě celou noc
a nemá luna na cimbálek hrá
stříbrný nástroj který nemá strun
pod volným nebem v troskách kláštera

Ty holé zdi tu stojí po staletí
kde byla dlažba dávno roste pýr
z přadena touhy panna odmotává
a nad hlavou jí létá netopýr

Když odmotala všechnu hebkou přízi
složila ruce v klín a zatajila dech
na nebi zvolna zhasínají hvězdy
a netopýr jí usnul ve vlasech

A co jsou staletí a co je vlastně věčnost
než ve vesmíru opuštěný kout
Ve studni času utopil se okov
na dno té studny nelze dohlédnout

Báseň

Bývá nám ticho jako dětem zima
tak dávno není kdy
vymlouváme se na jindy
a dlouho budeme se ještě vymlouvat

Jsme jako potmě vypáraný steh
a co vše nevíme a co jsme neslíbili

Jsme jako vzhůru obrácený déšť
Jsme naruby v té chvíli
kdy pravda podobá se prstu na ústech

Jiná báseň

Zahrady růžové a menší
kaluže jako zrcadla a motýli z nich pijí
na stromech prázdné klece

Hledá a nalezne
kdo hledá pod kameny

Do ticha zapouzdřený čas
hodinky bez ruk
ne už bez ručiček

Otevřít dveře minout dveřníka

Vzkazy na oprýskaných zdech
Zápisy černou křídou do komína

Malinka nebát se
i když je rmenu těsno v herbáři

Návraty oklikami dětství
a schodiště
a rovněž pozdimy

Dřevořez růže půlnoční
té růže jedenkrát a navěky

A opuštěná židle na pavlači

Ó Hirošimo všedních našich dnů
Ó Hirošino v nás a pokaždé

Kdo potmě pije víno

Celou noc čeká anděla
čeká že přijde sepsat jeho při
věří že anděl uvěří

Andělé zatím
(přišli tři)
váhají venku u dveří
a vymýšlejí práh

Ostrov

To k vlastní touze svému zranění

naruby obracíme noc
pod hvězdným nebem vysvlékáme tmu

A kdyby se i potopila pevnina
naděje naší
a všechno odešlo a trochu také vy

zoufejme jenom málo

Za námi z moře času vynoří se
pro nové trosečníky nové ostrovy

Poslední žízeň

Jak je to dávno co jsme odešli
a kolik žízně
kolik krásně žízně
jsme nechali doma

Je tomu dávno
a kolik od té doby uplynulo let

Je to k nevíře

A přece dodnes po křemenci chutná
po síře
ta žízeň navždy žízeň naposled

Bez ptaní

Na konci cesty tážeme se kam
Já ale až přijde těžká chvíle
já se nezeptám

A ne snad z bůhvíjaké pýchy
To snad jenom proto že se ostýchám

Pohádka o tom co pravda není

V lese na zlaté jabloni
rozkvétá večer přes den roste
a v pohádce je všechno prosté
z ryzího zlata jablko

Kdo utrhne je pověz kdo?

Co do jablka ze zlata
natrhejte mně pláňata
z jablůňky malé u cesty
jablíčko plané pro štěstí

Takové já chci jablko

Jablíčko zraje celou noc
jablko zlaté na jabloni
a když se noc zas k ránu kloní
tu přilétá pták Ohnivák

A odnese to jablko

Třeba by bylo ze zlata
nenastražujte tenata
konopné sítě po lese
ať si to jablko odnese

Jablíčko jablko ze zlata

A přilétá pták Ohnivák
a marně princ pod stromem hlídá
jablko zlaté neuhlídá
jak potom pravdu uhlídat

Jak uhlídat ji pověz jak?

Kdo pravdu uhlídá ach kdo
vždyť pravda není jablko
jablko zlaté ani klec
v níž uhořel pták Ohnivák

a nic co není nakonec

TRATIDLA

Vyhledávání pavučin

Trouchniví bubáčci si bydlí v pařezech
žijí si tam tak

jako by čas byl dosud dřevěný
A všechny mosty
všechny mlýnice
a všechny polévkové lžíce

Za vosím hnízdem když se nezeptáš
najdeš to udupané místo
kde na palouku tančí
bůh mravenců
Ten který tancem ničí svět

Na šesti nohách tančí od pradávna
a k tanci který vede
odhodil ruce
Nemá nikoho
kdo by mu setřel z čela pot

Je samotný a sám se produpává
až ke dnu stvoření
a malí hlemýždi
při krajích palouku se sunou
do usliněných dalek

Už miliony let bůh mravenců
zalitý potem
a s ustaranou tváří
koná tu těžkou práci
Na šesti nohách tancem ničí svět

A všechny mosty
všechny mlýnice

a všechny polévkové lžíce

Pravidlo pánských jezdců

Koňský pach zavoněl jak keře
černého rybízu a příkop plný vody
blíží se kvapem
A jezdci kterým zatuhla v patách
myšlenka na smrt
v duchu si opakují staré pravidlo

Nejdříve to chce přehodit přes překážku srdce

**Mnozí tak učiní
a když se přenesou obloukem přes příkop
nemají čas ohlédnout se zpátky
Čas nazpátek je v zakázaném směru**

**Na třešních zatím vzlétá krev a zabití
vlaje jako prapor
Závod je u konce i léto skončilo
nastal zas klidný trochu tmavší podzim**

**A jezdci kteří překonali překážku
pěšky vracejí se k místu
kde zahodili srdce dopředu
a se skloněnou hlavou v trávě hledají**

Možná že naleznou A možná také ne

Návštěvy

Zlé laně přicházejí na náš dvůr
přijou a postojí a krásné hlavy skloní

Neznají pach nahání jim hrůzu
chutnají strach jak bílý balvan soli

S tlukoucím srdcem dýchají nám do sna
stahují z nebe horké seno hvězd

A když zas odejdou pak nechávají v prachu
otisky ostrých tvrdých kopýtek

Sáda zlých laní chodí na náš dvůr
čekají celou noc odcházejí k ránu

Zakázaný člověk

Všechno co mám je obráceno dovnitř
a je to z druhé strany jako kravaty
na zadní stěně dveří šatníku

Pomalu přivykám si na ticho a vůně

Dovedu z bláta zvednout peříčko
a zas je nezhodit

Někdy sám sobě vypravuji příběh

a jindy zazpívám si malou písničku
o tom že nohy máme jenom na bolení
a duši k tomu aby vydržela

A jsem zas neslyšný jak neslyšné je světlo

Tak dopodrobna zabývám se tichem
že podle hmatu podřezávám strach

Cizí i svůj

A proto když se slepí ohlédnou
jako bych patřil k nim

Spolu se provlékáme potmě uchem jehly

///

Hle nepatrné drápký netopýrů
zařaté do zimního spánku

Ti kteří zakázali sami sebe

Najdou se takoví kterým odnechce se být
už jenom přes klíčovou díрку
a nachystaní na svých vlastních hruškách
ne příliš sladkých
odmítnou spasit se a přeskakovat plot

Neslezou ze stromu spíš zvrátí hlavu nazad
tak rozhodně že navždy uváznou
poněkud blíže k nevlastnímu nebi

A pohled na ně bude skrze větvoví
až kolem těla listí opadá

Přírodopis ztrat se o nich jednou zmíní
prý s jistou lítostí
a jako přísná vzácnost
vzpomínka na vzpomínku bude vložena
do nepaměti světa

A svět je vejce

Čas jako chtivý tchoř už žloudek vyjedl
a vousky polepené bílkem
čerkami dvěma trčí do prostoru

Vypálenci

Osmistěn noci rozpadá se k ránu
a jeho ostré hrany spáče zraňují
Kostnice snů je pevně uzamčena
v podední zpívá kohout

Lidé se probouzejí plní oděrků
bosýma nohama se dotýkají dna
Košile zvyků leží přichystaná
na židli vedle lůžka celá železná

Torzo

Všechno co vynecháno bylo z kamene
co zbylo
co zůstalo jako housle beze strun a zní

Snad pavučina jednou až čas oněmí
snad jenom babí léto

A kdyby všechny Venuše se vrátily
do lomů na mramor

Jak úpěnlivě omývá déšť tvar a jaké násilí

Jako když lidé pošlapali lunu

A na pahýlech nohou chodí krása vstříc
a nezná jinou bolest

Tratidla

Snad jsme si zasloužili tak velikou žízeň
všechno je dobré co je v pravý čas
i nuda fízlů

Když jsme se rozhodli že budem žebrať mlčky

A kdysi strašně dávno bývalo ticho
laskavé jako dobří střelci z luku

Dodnes mi v uchu zní bučení hrdliček

Bylo by krásné nadělat v tom tichu mezery
dřív než ti odeberou
zlodějské nářadí tvé duše

Nakonec skončíme jak pamětníci ticha
a až nás pochovají v polovici hory
po celé létou budou pokračovat
bizardní tance dropů v suchých rovinách

Cestující v noci

Krádeže bohům nás probudily blízko půlnoci
Hmatáme kolem sebe
a rozespálí žádáme si zprávu
nakolik je noc chladná

Sen zůstává
jak nerozbité vejce na skále

A to je chvíle kdy o nás se nám zdává
a kentaur má hlavu hrdličky

S jakými podzimy budeme se dělit
o jídla jelenů
my
kteří cestujeme v noci
a ptáme se tak ospalými hlasy

A nad propastí která navždy bude naše

Cesta

Půjdeme tam a zeptáme se znovu
který to býval hrob a jestli nebe chce
helikoptéru
V hrůze netečnosti
je ticho závit Růže bez konce

Drobné a tiše sežazené zrady

Až pocítíme touhu pohladit ho tiše po tváři
řeknou nám úpěnlivě
že bydlí vysoko a u zvonů

A budou tvrdit
že šibenice nesmí vrhat stín na cizí území
ba ani tenkrát ne
když na ni zavěsili srdce

Budou to ještě opakovat
až déšť
jak tichá provokace
zatkne nás v obci
s nejkrásnějším jménem na světě
V osadě zvané Husle

A budou na tom neochvějně stát

až přivoníme k prstům na ruce
jež rozemnuly smrt jak železného mola

Potom však kýchneme
a vlčí svatby budou za námi

Metaři

Úchytkem jenom sotva na malíčku
to z útěchy
co donéstí se dá
jak zrnko písku ze dna mořského

A víc už nic A možná ani to

A doufá každý že smrt zaměstná
že podstrčí jí plné ruce práce
ať si smrt kráčí
třeba bez nohou
ať kráčí si když nedojde až k němu

A chtějí marně tolik toho chtějí
chtěli by paměť drtit jako šterk
a pravdě zaletovat pohlaví

Z každého ucha jim visí
na režné niti houba
chtějí vymazat

(I kdyby nahlas kvetly růže

a voda se šla na břeh vykoupat

i kdyby nahlas růže)

jak bdělé bývá shromáždění katů
z nichž doufá každý

Učitel druhé smrti

Na dlouhé lavici kolem čtyř obílených stěn
seděly děti které zemřely
teprve nedávno
Nyní čekaly
na svou druhou smrt

Seděly způsobně a s ručičkami v klíně
docela bez hnutí a tiché natolik
že za otevřeným oknem bylo slyšet řetízky
podzimních kolotočů

Malými zátylky se opíraly o zed'
a čekaly až přijde učitel
čekaly trpělivě
jak za živa už nikdy

Tu ozvaly se kroky na chodbě
učitel vsoupil vešel bez tváře
jako by nebyl práh
a děti pozdravily mlčky
A protože už byly kdysi po smrti

žádné se bázní nechvělo
Věděly všechny
že jedenkrát je málo

Když potom začal vyvolávat podle abecedy
vstávalo jedno za druhým
a s lehkou úklonou
hlavičky sotva ochmířené
drobnými krůčky opouštělo třídu

Malincí byli Samí prvňáčci

PLÁČ PRO HEKUBU

Teiresiás čte zprávu o králi Oidipovi
napsanou Braillovým slepeckým písmem

jsme vydluženi půjčil si nás čas
komu nás jednou vrátí nevíme
tak jako nikdo neví
kdo splatí úrok z našich životů

A nikdy není záhy ani přespříliš
zato však často pozdě Oidipus
chtěl poznat pravdu ano
po celý život o ni usilujme
nechtějme ji však mít
dokonce vlastnit jako sandály a dům

Nepatří nikomu a všichni oslepli

kterým se podařilo prohlédnout

Takový byl i případ Oidipův a bozi -
pokud o ně jde
nejenom oni nám
i my máme co bohům odpouštět

A promiňte že tak přerývaně čtu
úryvky ze slepecké knihy života

Mám poraněný prst a písmena mě bolí

Portréty dávno vyhynulých ptáků

Do rukou bere básník slovo jako vajíčko
a ptactvo
dávno vyhubené lidmi
rozbíjí skořápku a vzlétá

V té chvíli hnízda která nikdy nikdo neviděl
a znovu vytušená
u minulých vod se zachvějí

Básník je také jeden z nich a také jenom křídla
Zároveň ale
hrozné a pustošivé rozorání masa
do smrti učinilo z něho člověka

A v křivkách dávno rozpadlého letu
čte trojúhelník

Jako by berlí dotýkal se panny

Láska a neproclený bůh

A ráno neměli jsme koho zapírat
bylo nám úzko mezi celníky
nikdo se nezeptal a co do neúprosnosti
neměla ta chvíle obdobu

Za koho vlastně Ty jenž neprošel jsi clem
za koho přimluvíš se mocně u lidí

Za jakou vlastně lásku

Popely

Psal prstem do prachu a neponechal
a vítr zpívá cosi před nedávnem dávno
a u naftové věže stádo jelenů
stanulo nehybně
a plavé naslouchalo

Co z toho je a nebude
že bylo psáno
proč říkat nahlas trávu přitiskli
a ona povstává
když spadne déšť a něco jiného

Který je aspoň trochu po našem
ten počká
nemůže nikdo nemůže
zvedat tak těžká stébla
A ruka bože jaká jiná ruka

Psal prstem do prachu a neponechal
a vítr zpívá cosi
přednedávnem dávno
Taková ruka bože jaká jiné ruka
pozvedne město lehne popelem

Pláč pro hekubu

Podzim za městem

Jak ohýbači železa se postavily dny
k dřevěným stolům.
Ve vlasech mají rez a plavovlasé dýmy
spíš splývají. Už není žížeň,
ač ke studnám je blízko.

Vyrostlo plno plotů z ticha
a podle plotů mnoho přelízek.

A kdo dne zná
hliněná jména králů asyrských,

tak mocná, že to bolí
o čtvrté ráno v rovinách.

A co je zátopolí?

Kradeným koněm podzim rzá.

Podzim ve městě

Tady je město, náměstí a domy
a také slečny s uzly vlasů na hlavách,
ve kterých bydlí vítr, myš a touha.

A je i podzim.

A někde vysoko je slunce.
Zařáté v mraku, jako v koňském srdci dráp.

Drarát bez názvu

Byla to jenom tramvaj.
Tobě se však zdálo,
že kdosi nahoře se zasmál nad námi,

jako by trhal
ve vesmíru plech.

Všechno bylo hlasité. Reproductory řvaly,
sípěla hudba,
ale nám -
najednou bylo jako zlatokopu,
který to může říci jenom pustinám.

Sníh, když se brzy stmívá

Napadl čerství sníh,
je noc
a chlapci na kytáře hrají jedním prstem,

můj bože, nevím komu,
hrají si v chůzi a není toho moc,

není to nad ticho,
nad tmavá žebra stromů,
naní to vůbev nic -

a přece.

Potřísnění

Plnými hrstmi jedl vítr sníh,
byl silný,
rozkymácel světla,
a stíny domů náhle vstoupily
v jakýsi asfaltový tanec.

I naše těla hodil vítr do té hry,
zaklel nás v obry,
krásné uhlíře,
zatímco živé ploty chrly

mokrou, černou vůni jara.

Večer

Na nebi sbírá se vítr,
zítřejší nachový vítr,
a znova láska,
znova odedávna
zpovzdálí překáží smrti.

Bažantice

Ráno mne pořezalo jako ostřice.
Zazněly jednoduché tóny povelk
a voda v příkopech se leskla
tekutým stříbrem.

Od řeky v chmárách odcházela mlha.

Na lukách
táhly se odrosené stezky zvěře.

To ráno bylo jako pro mne vyryté

větvičkou jívy v mědi.

Malá nádraží

Jsou krajiny, kde děti ještě vlakům mávají.

Vždycky jsme malinko smutní
na malých nádražích,
kde nikdo nečeká.

Najednou máme bílou duši z bezu,
najednou je v nás příliš z člověka.

Vozy plné kvítí

Sběračky klásků byly královny
mých dětských let, a často se nám zdává
o městě, které by si vystavěly děti
z drobného kamení.

Ty ale stavíš vozy plné kvítí
do cesty snu.

Třeba tam vyrostl strom s hvězdou v kořenech,
co z toho, milý, nechme si svůj strach,
svůj líbeček,
a posbírejme klásky,
než zastihne nás na strnisku noc.

Tráva jako my

Na konci léta
okolo trati hoří tráva
neslyšným, bílým plamenem.

Vagóny míjejí a míjejí i dny
s náklady těžkými jak vykáčená tma.
Hlomozí dlouhé vlaky.

A náspy hoří.
Neslyšně hoří ostrá suchá tráva,
má divné jméno mezi očima.

Sveřep.

Sveřep tak trochu vzpřímený.

Sněhové vody

Syrový večer sotva proklouzl
pod nízkým mostem.
Duben má deset studených bičů.
Ryba se vodě neozývá.

A měsíc sedí s kunou větevní
v korunách olší.
Na jaře bývá jedovatá luna.
Vyrostl oměj, žlutý vlčí mor.

Neštěstí

Takové ticho je,
když těžní věž odsune pohyb na stranu
a lano odepne
jak zbytečné šle z ramen mrtvého.

Je ticho po ránu,
když popleněno mlčí hrdinství
a ze šachty se dere černý kouř.

Mrtví vojáci

Našli je daleko a přece blízko dědiny.

Vzpomínka vedle úzkosti tam s nimi spočinula,
ó země, byli tví.
A vůně ležely tam ve kvítí
jak ženy v šatech.
Jak ženy v zrezivělých šatech.

A přešel zase déšť
a podal mrtvým vodu skrze květiny.

Letní bouřka v drnholci

Zahřmělo v dálce. Vítr zvedl prach

vysoko k nebi.

Potom spadl déšť.

Padal jak mladý zedník z lešení
a zůstal ležet.

Země pila
vodu i smrt.

Zběsile o potůčky bila
kopyta polekaných spřežení.

A na rovinách křižovaly blesky.
Všechna loňská sláma hořela.

Jižní Morava

Ať se kdo chce rýpe v našich vinách,
překrásné jsou noci na rovinách,
když sládnou marhule
a v polích tvrdne rež.

Když noc je vysoká, když z noční šibenice
viselec visí,
obral u silnice

o lásku člověka a visí pro krádež.

Kam odcházejí maminky

A já vím, kam odcházejí maminky.

V červenci začnou se nám toulat,
nejdřív jen malounko a jen tak mezi dnem,
aby nezatměly.

Potom jsou dlouho, dlouho z domu,
byly daleko.
Vypravují, že u nich doma kdysi
žil slepý kovář.
A že každý jednou hodil kamenem.

Trošičku chrůmají jak poranění ptáci.

Jednoho dne musíme maminku jít hledat
do noční trávy. Ráno dojdeme
k zarostlé brance.
Orosené pne se
v plaménku plotním cizí dětství.

Potkáme děvčátko a odněkud je známe.

Chtěl bych se zeptat, ale nesmím.

Jak přicházejí na svět telátka

Kravička občas teskně zabučí
a ohlédne se

očima na achát.

Prameny mléka drnčí o hrotky,
v průvanu vlají zlaté struny hnoje.
Pokaždé když otevrou se dveře,
vstupuje dovnitř ráno.

Kravín je plný vydýchané noci.

Čekáme.

Najednou objeví se drobná kopýtko,
dotknou se světla,
střesou teplou tmou,
a všichni něžnou silou táhnou za provaz,
až mokré telátko
skrz naši náruč sklouzne do slámy.

Tak máme, k sakru, aspoň radost vespolek
a jdeme se honem domů oholit,
podmítnout strniště, tu bílou trávu na noc.

Po nebi pluje hůlka plná zpěvu.

(Tak přicházejí na svět telátka
a všechno pěkné.)

Labutě

Ne, labuť nezpívá, a hajný

v gumových holinkách mne půjčil dalekohled,
abych se podíval, jak letky vykrajují
tu hudbu.

(Okolo stála prázdná kolí vinohradů,
průhledné dálky scházely se s lesy,
a v uklizených polích spočinula
prostota, klid a drsná spokojenost.)

No a já, tak lehkovážný,
vyloupl jsem ze slézového podzimního nebe
sva české groše, dva velké ptáky bílé,
tajil jsem dech a poslouchal a viděl

velebný let, i smutek okřídlený,
a hudba na mne stokrát padala.

Ta křídla těžkou hudbou drnčela,
ta hudba na mne stokrát padala,
labutě přelétaly

se zlostným, černým pláčem nad očima.

Co radí princezna Čau

Tohle je moudrá rada čínské princezny Čau,
křehká jak lomikámen v dešti
a chytřejší
než mladší bratr s první vráskou na čele.

A princeznino jméno dodnes připomíná
italský film a sbohem na ulici,
když auta rozžihají světla
a na nebi je čistě zametené místo
pro druhou hvězdu:

Možná vám řekne, že vás miluje
nad všechno na světě.

Odvratte hlavu
a pečlivě,

pomalou rukou,
upravte si vlasy.

A možná prohlásí, že miluje vás víc
než bůžka v chrámu.
(Řekne z l a t é h o.)

Uhladíte volný záhyb šatu
a se smíchem
kárejte jeho bezbožnost.

Kdyby snad na bílém koni přijel pod okno,
aby se s vámi rozloučil,
protože dává smrti přednost před zoufalstvím,

dejte mu květinu
a popřejme mu nahlas mnoho štěstí.

Avšak sedí-li před vámi mlčky

jako ústřice před guvernérem,
(a tak nemotorně,
že po ubrusu leje čaj),

usmějte se neskonale něžně.

Jako na někoho,
koho chcete učinit svým druhem
na celý život.

- - -

A to je moudrá rada princezny Čau.
Byla určena
dívkám a čtenářům veršů.

Pocta Erbenovi

I

Po obědě půjdu na půdu
a snesu dolů zlatý kolovrat.

Než